

Rezultate arheološkog istraživanja na parceli Matoševa 7, treba promatrati sukladno povijesnim podacima o tom objektu. Godine 1737. tu je bilo napušteno zemljište, pošto je starija drvena kuća 1731. stradala u požaru. Ponovo podignuta kuća također je bila drvena i takva je stajala svako još u početku 19. st. (1806.) kada je na njezinu mjestu sagrađena „zidana kuća“ koja i danas stoji. Nije poznato je li to bilo prije 1837. godine, kad ju je prodao postolar Mayer, a kupio stolar Jakob Stoffer. Preciznijom obradom arhivske građe prilikom izrade konzervatorske studije i arhitektonskog snimka stambene zgrade u Matoševoj 7, autori studije detaljnije iznose povijesne podatke te iskazuju mišljenje kako je prva kuća na mjestu Matoševa 7 nastala nakon požara iz 1706. godine. Oni smatraju da je drvenu kuću zamijenila zidana kuća u razdoblju između 1798. i 1837. godine.

Iz materijalnih ostataka pronađenih u Sondama 1 i 2 prilikom arheoloških istraživanja, može se reći da je prvi objekt na parceli Matoševa 7 sagrađen nakon zasipanja duboke jame pronađene u prostorima P1 i P2. Taj materijal pripada razdoblju 17. i početku 18. st. Tom vremenu pripada i pronađeno opečno popločenje, kao i naknadno nabijen sloj svijetlosmeđe do žute zemlje. Sve to vrlo vjerojatno pripada objektu građenom od drva stradalom u požaru 1731. godine. Na to upućuje i sloj gara s velikom količinom drvenog ugljena. Kako se opožaren sloj širio izvan ruba istraživane površine, dimenzije izgorenog objekta nije bilo moguće utvrditi. Treba napomenuti da je u istočnom rubu Sonde 2, na 7 m udaljenosti od postojećega zidanog podruma, također pronađen opožaren sloj. U tim je slojevima paljevine pronađeno nekoliko ulomaka pećnjaka, glazirane keramike te čavala, a važan je i podatak o pronađenoj većoj nakupini izgorelih sjemenki pšenice, što upućuje na namjenu tog dijela objekta. Prema svemu sudeći, nakon požara se teren ponovo nasipavao i nivelirao s glinastim pijeskom svijetlosmeđe do žute boje, u kojemu nije bilo nikakvih nalaza. Vjerojatno je riječ o dijelu hodne površine uređene nakon navedenog požara i ona predstavlja horizont funkcioniranja neposredno prije gradnje današnjeg objekta u Matoševoj 7.

Literatura

Bedenko, Vučić-Šneperger 2003 Vladimir Bedenko, Boris Vučić-Šneperger, Konzervatorska dokumentacija i arhitektonski snimak stambene zgrade u Matoševoj ulici br. 7 u Zagrebu, Arhitektonski Fakultet – Zavod za graditeljsko nasljeđe, svibanj, 2003.

Dobronić 1998 Lelja Dobronić, Zagrebački Kaptol i Gornji Grad nekad i danas, Zagreb, 1988.

**Boris Mašić
Josip Burmaz**

Summary

At the end of July and in early August 2005 Zagreb City Museum conducted rescue archaeological research during the conservation and restoration operations into the structure at Matoševa 7, in Zagreb's Upper Town. From the material remains found in two test digs, we can say that the first structure built at the plot at Matoševa 7 was created after the filling of a deep pit. This material be-

longs to the 17th and early 18th centuries. Also belonging to this period is the brick paving, as well as the subsequently packed layer of light brown to yellow earth. Probably all of this belongs to some wooden structure that was destroyed in the fire of 1731.

Redni broj: 84

Lokalitet: Zagreb – park Grič

Naselje: –

Grad/općina: Zagreb

Pravni status: Z-1525 (povijesna urbana cjelina)

Razdoblje: P, SV, NV

Vrsta radova: zaštitno iskopavanje

Arheološka istraživanja 2005. u parku Grič, na zagrebačkom Gornjem gradu, bila su nastavak i proširenje iskopavanja započelih 2003. na inicijativu Gradskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu (stručni voditelj: Boris Mašić; vanjska suradnica: Buga Pantlik).

Radovi su započeli saniranjem i dokumentiranjem zatečenog stanja u svim četirima sondama otvorenim u kampanji 2004. godine, nakon čega je započelo proširenje iskopa u sondama II i III. U sondi I, prilikom poliranja zdravice, definiran je veći broj otpadnih i jama za stupove te dva ukopana objekta naseobinskog karaktera. Keramičkim nalazima dio ukopa datiran je u razdoblje visokoga srednjeg vijeka, a dio u vrijeme halštatske kulture starijega željeznog doba. Horizontu gradnje srednjovjekovnoga gradskog bedema pripisan je ukop definiran kao objekt V, koji je služio za pripremu žbuke, i jama 6 koja je služila kao akumulacija za vodu prilikom pripreme morta. U toj je sondi istražen i grob 37, koji se uklapa u raster dosad istraženih grobova u toj sondi.

U sondi II očišćena su četiri groba uočena tijekom kampanje provedene godinu dana prije i jedan novootkriveni grob, dok su dva groba ostala neistražena jer se većim dijelom nalaze pod istočnim profilom sonde. Pronađen je i niz ukopa u zdravicu od kojih treba istaknuti jamu 74 koja pripada horizontu 14.-15. st., a mogla je služiti kao deponij ili latrina smještena uz bedem, te niz jama za stupove ukopanih u liniji koja prati konfiguraciju terena, sugerirajući postojanje rubne ograde na zapadnom dijelu današnjeg parka Grič.

Unutar sonde III, koja je tijekom istraživanja proširena prema sjeveru, otkrivena su tri nova groba, od kojih su dva istražena, a jedan se nalazi pod profilom sonde. Valja istaknuti i nalaz zidane strukture kvadratnog tlocrta, uvjetno nazvane postament, koja nedvojbeno korespondira sa zidom otkrivenim 2004. godine. To potvrđuju jame za stupove pronađene uz navedeni zid te promjene uočene u njegovoj strukturi, evidentne upravo na dijelu koji se linijski veže s postamentom. Istraživanjima u proširenju sonde, otvorenom kako bi se definiralo pružanje zida prema sjeveru, utvrđeno je da je zid devastiran nizom ukopa kojima je vađen kamen iz zidne strukture. Ti ukopi korespondiraju s uočenim promjenama u zidnoj strukturi srednjovjekovnoga gradskog bedema. Sve te uočene detalje trebalo bi vezati uz povijesne podatke o građevinskim aktivnostima uza zapadni gradski bedem tijekom prve polovine 16. stoljeća. No takve je pretpostavke moguće

Park Grič, kompozitni tlocrt (izradili: A. Bugar, J. Burmaz)

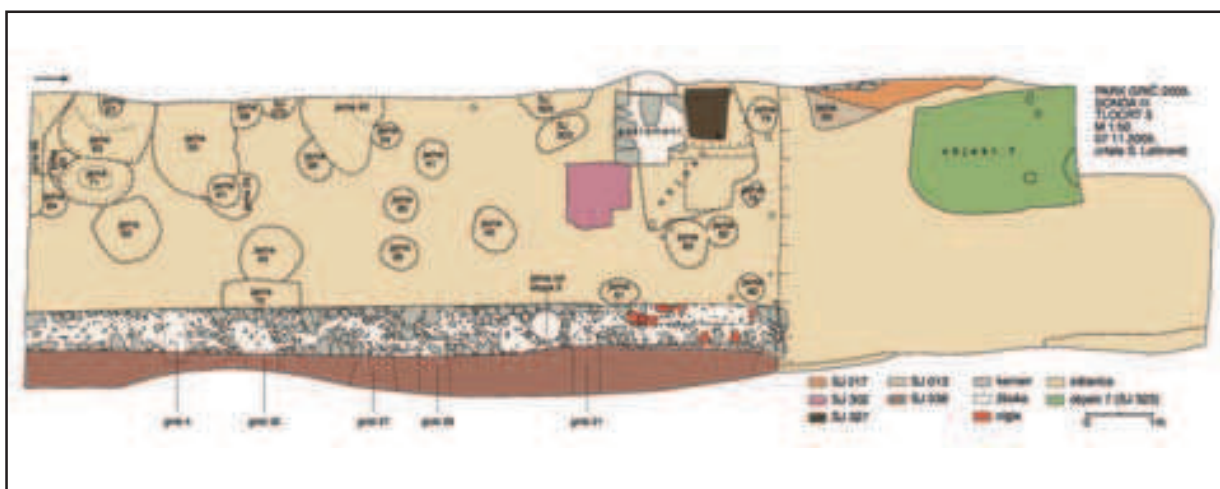

Park Grič, sonda 3 (foto: B. Pantlik)

potvrditi samo daljnjim istraživanjima. Valja istaknuti i nalaze dvaju stariježeljeznodobnih naseobinskih objekata, od kojih je jedan mogao biti dio radioničkog kompleksa (objekt IV) dok je u drugom (objekt VI) pronađeno vatrište unutar kojeg su ostali sačuvani brojni ulomci keramike i kućnoga lijepa. Tom horizontu treba pripisati i nalaz ostataka prijenosnog ognjišta pronađenog u jami 70. Jedan od najvažnijih nalaza ove kampanje jest nalaz istrošenoga brončanog novca koji je probušen, a kroz rupicu je bila provučena željezna žica u funkciji karičice. Novac nije pronađen u zatvorenoj nalaznoj cjelini, već na

razmeđu sloja šute, datirane keramičkim nalazima u 18. stoljeće i sloja sitnozrnatoga sivog pijeska čije definiranje u ovogodišnjoj kampanji nije bilo moguće jer se nalazio pod neistraženim dijelom parka. Riječ je o novcu kovanom u prvoj polovini 3. st. pr. Kr., u grčkoj koloniji Mamertini na Siciliji.

U sondi IV, otvorenoj u središnjem dijelu parka, gdje je 2004. godine pronađen grob 1 – datiran u kraj 15. i početak 16. stoljeća – pronađena su i istražena još tri groba, a četvrti je evidentiran u profilu sonde. Ispod horizonta grobova definirani su intaktni ukopi u zdravicu koji, prema nalazima,

Park Grič, tlocrt sonde 3 (crtež: S. Latinović)

mogu biti datirani u razdoblje rane faze halštatske kulture starijega željeznog doba.

Na temelju tih istraživanja lokalitet park Grič nameće se kao jedna od najzanimljivijih kulturno-historijskih lokacija na području Grada Zagreba. Naime, riječ je o parceli na kojoj, prema dostupnim povijesnim izvorima, nikada nije evidentirano postojanje građevina, a u istraživanjima je pronađen zid čija je istražena dužina 11,40 metra. K tome, južni dio zida nalazi se pod neistraženim dijelom parka, dok je sjeverni dio devastiran. Nadalje, pronađeno je groblje s evidentiranih 47 grobova na površini od cca 200 četvornih metara. Grobovi su nalazima datirani u sam kraj 15. stoljeća i 16. stoljeće. Treba istaknuti da su pronađeni u središnjem i zapadnom, prema svemu sudeći rubnom dijelu groblja, a da se početak ukopavanja na groblju tek treba utvrditi daljnjim istraživanjima. Treba istaknuti i činjenicu da u povijesnim izvorima nisu pronađeni ni podaci za postojanje groblja na toj lokaciji. Kada se nabrojanim pridoda podatak da je unutar parka signifikantan intaktni prapovijesni kulturni sloj koji područje onodobnog naselja na brežuljku Grič dijagonalno, preko Trga sv. Marka, proširuje do lokaliteta otkrivenog ispod zgrade današnjeg Muzeja grada Zagreba, važnost tih nalaza promatranih u kontekstu cjelokupnoga Gornjega grada bitno upotpunjuje dosadašnja saznanja o povijesti Zagreba.

Literatura

- Bedenko 1989** Vladimir Bedenko, Zagrebački Gradec, Zagreb, 1989.
Buntak 1996 Franjo Buntak, Povijest Zagreba, Zagreb, 1996.
Dobronić 1986 Lelja Dobronić, Zagrebački Gornji grad nekad i danas, Zagreb, 1986.
Dobronić 1992 Lelja Dobronić, Slobodni i kraljevski grad Zagreb, Zagreb, 1992.
Klaić 1982 Nada Klaić, Zagreb u srednjem vijeku, Zagreb, 1982.
Mušić 2004 Branko Mušić, Poročilo o geofizikalni raziskavi na lokaciji Zagreb – Gornji grad, Grič, Ljubljana, 2004.
Schneider 1930 A. Schneider, Stari zagrebački perivoji, vrtovi i šetališta, Narodne starine, Zagreb, 1930.

**Boris Mašić
Bugra Pantlik**

Summary

The archaeological excavations at Grič Park in Zagreb's Upper Town were a continuation of excavations started in 2003. This is a parcel on which, according to the available historical sources, no building was ever recorded, but in the current excavations a wall has been found, the explored length of which comes to 11.40 m.

Then a cemetery with 47 recorded graves on an area of about 200 square metres was found. These graves have been dated to the very end of the 15th or to the 16th century. It should be pointed out that the historical sources contain no reference to the cemetery either. A cultural stratum was found in the Park that belongs to the beginning of the Early Iron Age.

Redni broj: 85

Lokalitet: Zagreb – Trg sv. Marka

Naselje: –

Grad/općina: Zagreb

Pravni status: Z-1525 (povijesna urbana cjelina)

Razdoblje: P, SV, NV

Vrsta radova: zaštitno iskopavanje

Od lipnja do prosinca 2005., provedena su sondažna istraživanja oko crkve sv. Marka na Gornjem gradu u Zagrebu (stručni voditelj: Boris Mašić – Muzej grada Zagreba, vanjske suradnice: Aleksandra Bugar i Bugra Pantlik). Inicijator projekta bio je Gradski zavod za zaštitu spomenika kulture i prirode u Zagrebu, a financijska sredstva osigurao je Grad Zagreb. Istraživanja su bila dio Projekta uređenja hodnih ploha Trga sv. Marka.

Trg sv. Marka središnji je dio današnjeg, ali i srednjovjekovnog naselja Gradec, građenog planski, s inzularnom podjelom i rasporedom ulica, koji sugeriraju osmišljeno projektiranje s crkvom sv. Marka kao okosnicom oko koje nastaje naselje na trokutastoj zaravni brežuljka Grič. Crkva je bila dominantan građevinski objekt Gradeca tijekom cijele njegove povijesti. Na trgu oko nje odvijao se život grada, počevši od sajmova pa do kažnjavanja prekršitelja zakona.

Arheološki radovi bili su koncentrirani na dio trga uz crkvu koja se, kao župna crkva, prvi put spominje već u Zlatnoj buli Bele IV., 1242., a 1261. izuzeta je iz biskupske jurisdikcije te je predana na upravu gradskoj vlasti. Njezina

Trg sv. Marka, kompozitni tlocrt (izradila: A. Bugar)